

Huérfanos cantonada Bandera, a Santiago de Xile, on el 1939 hi havia el Centre Català

JULIA GUILLAMON

Novel·la C.A. Jordana segueix dos nens del carrer de Santiago de Xile i en fa un retrat psicològic, d'ambient, social i de llengua amb la idea del perdó

“¿Pol qué yora, señol C.A.?”

JULIA GUILLAMON

En les seves memòries de l'exili, Xavier Benguerel explica la impressió quan, acabats d'arribar a Santiago de Xile, els porten al Centre Català que era... al carrer Huérfanos! Després de mes d'un any rodant pel món, amb els amics escampats per diferents països, els

pares a Barcelona, Benguerel se sentia com un orfe. És una característica de l'exili xilè que el fa diferent d'altres exilis. Trabal, tou com una magdalena; Guansé, absent i sord; Benguerel, tancat a la closca amb els fills, procurant salvar-los (l'un va ser empresari; l'altre, un músic de renom); C.A.

Edwards Bello i Antonio Quintana

Hi ha una connexió entre l'exili i la cultura xilena que no s'ha estudiat prou. Mariano Latorre, Luis Durán o Joaquín Edwards Bello, que van parlar del món popular desarrapat, es van relacionar amb els autors catalans. El gran fotògraf Antonio Quintana va retratar molts dels ambients que apareixen a *El Rusio i el Pelao*, començament per les cases barates, la *Cité* on C.A. Jordana va viure els primers anys a Santiago.

Jordana (Barcelona 1893-1958), desvagat, perdut, fugint de la gent, sempre fumant, parlant amb la canalla que no va a l'escola i aprenent-ne coses.

Així va sorgir un llibret que ha mantingut la capacitat de fascinació al llarg de setanta anys: *El Rusio i el Pelao*, publicat per primera vegada a Buenos Aires, després d'onze anys d'exili, el 1950. És la història de dos nans, fills d'un suec passat per Chicago i d'una xilena, nois del carrer. Abandonats pel pare, embardissada la mare amb noiets que van passant un darrere l'altre per la barraqueta on viuen, entre els dos xicotets s'estableix una relació tibant: el Pelao, subordinat al Rusio, que és més gran i assenyat. En el fons s'estimen i no poden viure l'un sense l'altre.

Jordana s'hi devia passar moltes estones contemplant-los i escoltant-los i en fa un retrat amb molts matisos, sobretot psicològics, també d'ambient i socials. I de llengua: va enganxar tots els girs de la llengua dels vaillets, el castellà popular dels carrers de Santiago, i el va anar barrejant amb un català entenenyat i ple de replecs irònics. “El Pelao empenia aquelles expedicions per procurar-se algun diner extra que pogués desprendre's ràpidament d'acord amb la concepció que ell tenia de la circulació de la moneda”, escriu Jordana, analista. *¿Pol que mé ejái colgao? ¿No iba bien la sosieá, puh hombre, no iba bien?*, intervé fonèticament el Pelao. Del xoc de mentalitats i de llengües en surt un quadre de la fragilitat de la vida, dominat per la idea del perdó. Presideixen els Andes, nevats i pelats, amb prometenques d'aire pur i vents frescos. |

C.A. Jordana

El Rusio i el Pelao

EDICIONS DE 1984. PRÒLEG DE MARIA CAMPILLO.126

PÀGINES. 15 EUROS.